

Проф. др Младенка Говедарица

Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву

КОНТРОЛА ОПТУЖНИЦЕ ОД СТРАНЕ ОСУМЊИЧЕНОГ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Због комплексности, кривични поступак као један од судских поступка одвија се кроз претходни поступак и главни поступак. Контрола оптужнице у кривичном поступку представља законски предвиђену радњу (обавезу) судије за претходно саслушање у поступку оптуживања као другој фази претходног поступка. Оптужница слиједи након успјешно проведене истраге од стране јавног тужиоца на начин да су прикупљени докази који подижу сумњу са нивоа основа сумње на ниво основане сумње те самим тим са становишта кривичног процесног права говоримо о озбиљности истраге јавног тужиоца.

Оптужница као оптужни акт јавног тужиоца увијек је усмјерена против одређеног лица/одређених лица за одређено дјело/дређена дјела [оптужница у случају конекситета, односно, везе кривичних ствари може бити против једног лица за више кривичних дјела (субјективни конекситет), против више лица за једно кривично дјело (објективни конекситет) и против више лица за више кривичних дјела (мјешовити конекситет)]. Свака оптужница састављена и предата стварно и мјесно надлежном суду од стране надлежног јавног тужиоца пролази контролу у погледу формалне и у погледу материјалне исправности. Формална исправност оптужнице подразумијева постојање свих облигаторних елемената које она као оптужни акт по закону мора да има док материјална исправност подразумијева њену основаност у смислу одрживости у даљим фазама кривичног поступка, тј. њену оправданост постојања због високе концентрације доказног материјала који ће бити основ за даља поступања суда. Дакле, произлази да се судска контрола оптужнице одвија у два правца: први, формална контрола и други, материјална контрола.

Кључне ријечи: Јавни тужилац; Оптужница; Осумњичени; Претходни приговори; Суд; Оптужени.

1. УВОД

Након вођења истраге у току које није дошло до њене обуставе наредбом од стране јавног тужиоца, редовни кривични поступак увијек прелази у стадијум оптуживања са контролом оптужнице.¹ Сам стадијум оптуживања подразумева подизање оптужнице и „суђење о оптужби“, тј. претходно испитивање тужиоцевог оптужног акта да би се утврдила његова исправност, с циљем да се спријечи изношење на главни претрес неуредног оптужног акта, односно да се спријечи неосновано извођење оптуженог пред суд.² Из тога произлази да је задатак ове фазе поступка да испита основаност и одрживост оптужнице и тако омогући настављање или обустављање кривичног поступка у датој кривичној ствари.³ Овакав вид прелиминарног испитивања кривичног предмета ограничава тужиоца да непотребно изводи оптуженог пред суд када за то нема основа, а исто тако онемогућава и суђење по оптужбама које не испуњавају законске услове.

Поступак оптуживања, као посебна фаза кривичног поступка, у ширем смислу ријечи састоји се из подизања оптужнице чиме се омогућује даљи ток кривичног поступка и контроле оптужнице, којом се испитује основаност оптужбе и на тај начин пружа гаранција правној сигурности грађана.⁴

2. ОПТУЖНИЦА КАО ОПТУЖНИ АКТ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА

Услов који јавни тужилац мора испунити да би изнио кривичну ствар на суђење јесте подизање оптужног акта, тј. оптужнице у завршној фази истраге. Само подизање оптужнице условљено је са двије радње јавног тужиоца. Као прва радња намеће се законска обавеза јавног тужиоца да у току спровођења истраге мора испитати осумњиченог (у истражном спису мора бити записник о испитивању осумњиченог као доказ проведене радње доказивања), а као друго јавни тужилац може подићи оптужницу само уколико на основу прикупљених доказа по његовој процјени основи сумње се подижу на основу сумње.

Оптужница представља основни оптужни акт тужиоца, којим захтијева покретање поступка расправљања кривичне ствари на главној расправи пред надлежним судом.⁵ Дакле, ради се оптужном акту јавног

¹ V. Bayer, *Jugoslovensko krivično procesno pravo FNRJ*, Zagreb 1977, 127.

² Т. Васиљевић, *Систем кривичног процесног права СФРЈ*, Београд 1981, 507.

³ Д. Димитријевић, М. Стефановић-Златић, Ђ. Лазин, *Кривично процесно право*, Београд 1990, 269.

⁴ С. Бејатовић, *Кривично процесно право, посебни део*, Београд 1996, 65.

⁵ Д. Крапац, *Казнено процесно право, примјеровник*, Загреб 2001, 95.

тужиоца у општем, односно редовном кривичном поступку, који садржи основне фактичке и правне податке о кривичном дјелу које тужилац ставља на терет осумњиченом, односно за које тужилац сматра да постоји довољно доказа да је то дјело осумњичени и учинио, као и све друге податке утврђене законом, а чиме се у складу са начелом акузаторности омогућује одвијање кривичног поступка и рјешење кривичне ствари која је предмет поступка.⁶

Након што је реализовао све планиране мјере и радње заједно са овлашћеним службеним лицима у истрази и утврдио да постоји довољно доказа из којих произлази основана сумња, јавни тужилац припрема оптужницу. Штавише, јавни тужилац спровео је истрагу сагласно начелу легалитета кривичног гоњења, и као редован ток слиједи подизање оптужнице, када је након окончања истраге нашао да је стање ствари довољно разјашњено у погледу учиниоца, кривичног дјела и доказа. Појам довољне разјашњености можемо поистовијетити са основаном сумњом, која представља и основ за отварање поступка оптуживања.

Сврха самог оптужног акта (оптужнице) јесте у преношењу предмета у главни поступак, одређивање оквира будуће судске одлуке јер се одлука може односити само на лице које је оптужено и само на дјело које је предмет оптужбе садржане у потврђеној, односно на главном претресу измијењеној оптужници. Произлази, да је циљ оптужнице да изнесе ствар на главни претрес ради пресуђења, да ограничи предмет суђења у погледу лица коме треба да се суди и кривичног дјела за које треба да му се суди и да оптуженом дефинитивно предочи оптужбу да би могао припремити одбрану.⁷ Дакле, оптужница одређује лице коме треба да се суди и дјело за које треба да му се суди (стварна основица оптужнице), и став јавног тужиоца у погледу правне квалификације дјела (правна основица оптужнице). Приликом одлучивања да ли ће подићи оптужницу, јавни тужилац мора узети у обзир више фактора, из којих би произлазило да има довољно доказа, тј. основане сумње да је одређено лице (осумњичени) и учинио кривично дјело.

3. САДРЖАЈ ОПТУЖНИЦЕ

Оптужница је најпотпунији оптужни акт, те јавни тужилац мора водити рачуна да приликом њеног подизања испоштује законом предвиђену садржину и форму.⁸ Садржај оптужнице представљао би тужи-

⁶ З. Јекић, М. Шкулић, *Кривично процесно право*, Источно Сарајево 2005, 313.

⁷ Т. Васиљевић, М. Грубач, *Коментар Закона о кривичном поступку*, Београд 2002, 502.

⁸ М. Милошевић, Ч. Стевановић, *Кривично процесно право*, Београд 1997, 328.

очев став о предмету завршене истраге, који он формално уобличава у складу са законом, тако што саставља оптужницу и у њу уврштава неопходне фактичке и правне елементе.⁹

Свака оптужница мора имати (дакле ради се о облигаторним елементима) утврђен идентитет лица против кога се подиже и то потпуно, цјеловито и недвосмислено, с обзиром на то да већ сама околност потврђивања оптужнице може имати одређене последице.

Такође, право је сваког оптуженог да тачно и одређено зна која се његова активност сматра кривичним дјелом, како би могао осигурати одбрану. То право му је оствариво кроз чињеничну основицу оптужнице (диспозитив оптужнице), којом се одређује предмет кривичног поступка, односно предмет главног претреса.¹⁰ Овај чињенични основ оптужнице јако је битан јер има и ограничавајућу функцију у погледу предмета суђења, с обзиром на то да је присутна везаност пресуде за оптужбу. Управо та везаност оптужнице и пресуде разматра се у домену чињеничне основе, гдје се оптужницом индивидуализује лице које се оптужује и против кога се тражи заказивање главног претреса (субјективни идентитет), и друго, одређује се дјело о коме се треба расправљати и донијети одлука (објективни идентитет).¹¹

Поред чињеничне основице свака оптужница мора имати и правну основицу, тј. правну квалификацију дјела односно подвођење чињеница под одредбе о одређеном кривичном дјелу, онако како то схвата јавни тужилац, али суд није везан за правну квалификацију јавног тужиоца, што значи да правну квалификацију суд може мијењати, на штету или у корист оптуженог.

У оптужници као комплексном акту, од доказа који су изведени у претходном поступку јавни тужилац одабира шта ће предложити да се изведе на главном претресу, јер у материјалу претходног поступка има доста некорисног за главни претрес, а главни претрес није понављање претходног поступка.¹² С друге стране, у оптужници се могу предложити нови докази, они који нису прикупљени у претходном поступку, јер тај поступак не мора бити потпун већ се води до мјере у којој се по ставу оптужбе може закључити да постоји основана сумња с обзиром на обим и значај прикупљених доказа, чињеница и околности.¹³

⁹ З. Јекић, М. Шкулић, 315.

¹⁰ Д. Кауриновић, *Коментари закона о кривичном поступку у Босни и Херцеговини*, Сарајево 2005, 612.

¹¹ Н. Сијерчић-Чолић, Д. Вулета, М. Хациомерагић, *Коментар Закона о кривичном поступку*, Сарајево 1999, 427.

¹² Т. Васиљевић, 510.

¹³ Б. Павишић, 496.

Значајно је поменути улогу јавног тужиоца који је не само странка у кривичном поступку него и представник државног органа, те се, сходно томе, јавља његова обавеза да доказе не би смио предлагати једносмјерно, односно у оптужници може предложити и извођење доказа који су не само на штету оптуженог, него и у његову корист. На тај начин, остварује се и принцип истине који представља обавезу да се са пажњом утврде све чињенице које терете оптуженог, али и оне које му иду у корист. Код противрјечних и важних доказа треба да предлаже и једне и друге, с тим да у образложењу оптужнице да своју оцјену доказа, јер он оптужницом одабира, оцјењује и предлаже извођење оних доказа који имају значај за пресуђење ствари.¹⁴ С обзиром на то да се докази на главном претресу сагласно начелу непосредности изводе непосредно, они ће од стране јавног тужиоца морати бити прецизно означени, од имена свједока, вјештака са њиховим адресама, псеудонима заштићених свједока, материјалних доказа, списка које треба прочитати и предмета који ће служити као доказ током поступка.

Резултат истраге у правилу има облик кратког образложења гдје јавни тужилац износи свој сажетак резултата до којих је дошао у току истраге, и уз то прилаже сав остали материјал као што су записници о испитивању осумњиченог, искази свједока, налаз и мишљење вјештака, одузети предмети, писмена документација, службене забиљешке, скице, фотодокументација и сл., којим аргументује тачке оптужнице. Такво кратко образложење мора да садржи чињеничну и правну анализу оптужбе, чињенице, доказе и индиције које потврђују тезу оптужбе и садржајну оцјену одбране. Дакле, образложење треба да буде такво да пружи потпуно јасан став јавног тужиоца по свим питањима која су од значаја за дату кривичну ствар.¹⁵ Уз подношење оптужнице јавни тужилац може затражити и одређивање мјере притвора према лицу ако се налази на слободи или укидање мјере притвора која је на снази ако сматра да су престали разлози за њено даље трајање. Такође, јавни тужилац може предложити да се притвор продужи уколико је лицу већ одређена та мјера, али ту неки аутори сматрају да јавни тужилац неће тражити продужавање притвора, тј. неће ставити никакав приједлог у том смислу ако сматра да у притвору треба да остане и даље.¹⁶ Наравно, овакав поступак јавног тужиоца је могућ само под условом да мјера притвора није пред истицањем законског рока.

¹⁴ М. Илић, *Кривично процесно право*, Сарајево 2001, 216.

¹⁵ С. Бејатовић, 66.

¹⁶ Т. Васиљевић, М. Грубач, 506. Исто тако и Б. Павишић, 497; Н. Сијерчић-Чолић, Д. Вулета, М. Хациомерагић, 339.

У сва три могућа случаја ради се о приједлогу који није никакав неизбјежан саставни дио оптужнице него се уз њу јавља као одраз сврсисходности, који ће се спојен са оптужницом доставити суду само када се стекну чињенични и законски услови.¹⁷

4. ПОСТУПАК СА ПОДИГНУТОМ ОПТУЖНИЦОМ

Закон не предвиђа посебан рок за подизање оптужнице након окончања истраге, али по правилу оптужницу јавни тужилац подиже без одлагања, ако је у истрази постигао ниво доказа који оправдавају основану сумњу, односно ако је стање ствари довољно разјашњено да би се оптужница могла подићи. У таквом случају јавни тужилац руководећи се облигаторном формом оптужнице исту саставља и упућује судији за претходно саслушање стварно и мјесно надлежног суда, који приступа њеном прелиминарном испитивању у домену формалне и чињеничне (материјалне) контроле. Дакле, контрола формалности оптужнице као и њене садржине припада суду, који је врши у року од осам дана.¹⁸ Уколико суд заузме став да је ријеч о формално неуредној оптужници, враћа је јавном тужиоцу на исправку или допуну, а ако се ради о неоснованости оптужнице кроз њену чињеничну страну, одбија је у форми рјешења и о томе обавјештава јавног тужиоца, који на такво рјешење има право жалбе у року од 24 часа, с тим да му остаје и право подношења нове или измијењене оптужнице коју сада мора засновати на новим доказима из разлога што је претходна одбијена због тога што судија за претходно саслушање није утврдио постојање основане сумње на ранијим доказима. Оваква оптужница обавезно се подноси на потврђивање.¹⁹

Да се закључити да се ради о првој чињеничној контроли оптужнице коју судија за претходно саслушање врши *ex officio*, дакле без било чије иницијативе, а предмет његовог испитивања је чињенични основ, њен диспозитив и материјал који је јавни тужилац доставио заједно са оптужницом.²⁰ Дакле, ради се о контроли оптужнице у погледу њене садржине и основаности.

Као што видимо, судбина оптужнице може ићи у два смјера након утврђивања њене формалноправне исправности, први, који се тиче одбијања свих или неких тачака оптужнице, те други, који за собом оставља потврђивање оптужнице.

¹⁷ Б. Павишић, 497.

¹⁸ Уколико се ради о сложеним предметима, закон прописује да се рок може продужити на 15 дана (Закон о кривичном поступку Републике Српске – ЗКП РС, *Службени гласник РС*, бр. 53/12, 91/17 и 66/18, чл. 243, ст. 2).

¹⁹ У случају измјене оптужнице на главном претресу она се неће потврђивати.

²⁰ Д. Кауриновић, (2005), 614.

5. ОДБИЈАЊЕ СВИХ ИЛИ ПОЈЕДИНИХ ТАЧАКА ОПТУЖНИЦЕ

Сходно својој улози која проистиче из функционалне надлежности, судија за претходно саслушање по констатацији да је оптужница исправно састављена, у року од осам дана по њеном пријему може донијети рјешење о одбијању неких или свих тачака оптужнице.

Такав резултат слиједи након што је судија за претходно саслушање проучио сваку тачку оптужнице и материјале које му је доставио јавни тужилац те на основу њих није утврдио постојање основане сумње, с тим да није релевантан резултат истраге који образлаже јавни тужилац и који је у оваквом домену испитивања сувишан елеменат саме оптужнице.²¹ Резултат истраге подразумијева навођење појединих доказа и извођење њихове оцјене, што је свакако право и обавеза јавног тужиоца по закону, али како је основни захтјев начела непристрасности да суд не смије бити оптерећен предрасудама у вези са одлуком коју доноси те да своје мишљење треба искључиво заснивати на ономе што је изнијето на суђењу, неки аутори сматрају да треба измијенити овај обавезни елеменат оптужнице на начин да умјесто резултата истраге као обавезног елемента треба бити кратко образложење резултата истраге које не би било обавезни дио оптужнице, и такво образложење се не би просљеђивало судији односно вијећу које ће судити.²²

Уколико су одбијене све тачке оптужнице, то доводи до немогућности вођења кривичног поступка у односу на предмет оптуживања, а уколико су одбијене само неке, то ће довести до вођења кривичног поступка, али у односу на модификовани предмет оптуживања, што се може односити како на субјективне (када је више лица оптужено), тако и на објективне аспекте (више кривичних дјела).²³

6. ПОТВРЂИВАЊЕ ОПТУЖНИЦЕ

Када судија за претходно саслушање, проучавајући сваку тачку оптужнице и доказе уз њу приложене, закључи да постоји основана сумња да је лице које се оптужује учинило кривично дјело, потврђује оптужницу, од ког тренутка осумњичени добија статус оптуженог лица. Код самог начина потврђивања оптужнице законодавац није прецизирао форму таквог чина, али се у пракси најчешће врши потписом судије

²¹ Д. Кауриновић, „Потврђивање оптужнице и пресуде без суђења“, *Зборник радова – Реформа кривичног законодавства у РС*, Бања Лука 2003, 204.

²² М. Симовић, „Поводом Нацрта Закона о измјенама и допунама ЗКП БиХ“, *Годишњак Правног факултета*, Бања Лука 2006, 60–61.

²³ З. Јекић, М. Шкулић, 317.

и печатом на оптужници уколико су све тачке оптужнице потврђене. Иако није законом прописана форма потврђивања оптужнице сматрамо да би аналогно рјешењу које је предвиђено код одбијања оптужнице, а то је да се доноси судска одлука – рјешење, исту праксу требало спроводити и код потврђивања оптужнице.²⁴ У случају потврђивања само неких тачака, било би пожељно донијети рјешење из кога би се јасно видјело које су тачке потврђене, а које одбијене. Оваквом одлуком судије за претходно саслушање онемогућава се било какво даље контролисање чињеничног испитивања оптужнице, осим на главном претресу током доказног поступка и изрицања пресуде.²⁵

Након што је судија за претходно саслушање потврдио оптужницу, доставља је оптуженом и његовом браниоцу уколико га има, без одлагања ако је оптужени на слободи, а ако је у притвору најкасније у року од 24 часа по њеном потврђивању. Уз достављену оптужницу, по правилу му доставља и обавјештење у којем га поучава да у року од 15 дана од пријема потврђене оптужнице има право да улаже претходне приговоре, те да након доношења одлуке о претходним приговорима или истеком рока за њихово улагање, биће позван на рочиште за изјашњавање о кривици.

7. ПРЕТХОДНИ ПРИГОВОРИ КАО ПРАВНО СРЕДСТВО КОНТРОЛЕ ОПТУЖНИЦЕ ОД СТРАНЕ ОПТУЖЕНОГ

Из претходног излагања видјели смо да законодавац отвара могућност улагања претходних приговора од стране одбране тек пошто је оптужница потврђена. Претходни приговори на оптужницу представљају правно средство одбране у кривичном поступку које има циљ да омогући формалну и материјалну контролу оптужнице од стране оптуженог и браниоца. Законом су таксативно наведени разлози који могу бити истицани у приговорима, а то су: оспоравање стварне надлежности суда у кривичној ствари, указивање да постоје институти кривичног материјалног права који онемогућавају кривично гоњење (амнестија, помиловање, застарјелост) или постоје друге сметње за гоњење, недостајање формалних елемената у оптужници, указивање да се оптужница заснива на незаконито прибављеним доказима, као и да није извршено спајање или раздвајање поступка и да је одбијен захтјев за постављање браниоца због слабог имовинског стања. Оправ-

²⁴ Међутим, с обзиром на то да пракса судова да печатом и потписом судије за претходно саслушање потврде оптужницу до сада није повлачила негативан став виших судских инстанци, а није било ни реакција оптуженог, тј. његове одбране, усталила се као уобичајен начин оваквог облика одлучивања о оптужници.

²⁵ Д. Кауриновић, (2005), 615.

даност уложеног приговора оцјењује судија за претходно саслушање у року од осам дана од пријема приговора у форми рјешења на које одбрана нема право жалбе.²⁶

Оправдано се може приговорати прописаном тренутку за улагање претходних приговора из разлога што се улажу на потврђену оптужницу односно на оптужни акт јавног тужиоца за који се суд изјаснио да је основан и оправдан. Овдје је важно напоменути да начело једнакости странака пред судом у кривичном поступку странкама мора гарантовати равноправан и једнак приступ суду у погледу сагледавања свих питања релевантних за кривичну ствар која је главни предмет кривичног поступка. Оваквим законским уређењем овог правног средства фаворизује се став јавног тужиоца исказан у оптужном акту, док се одбрани даје могућност изношења става о оптужници тек када је она већ потврђена (став јавног тужиоца постао је и став суда). Сагласно заштити принципа једнакости, законом би требало уредити да по пријему оптужнице од стране јавног тужиоца суд само заузима став у погледу њене формалне исправности, док би питање материјалне исправности цијенио након одлучивања о претходним приговорима уколико су уложени од стране одбране.

Може се рећи да се ријетко користи ово правно средство, дијелом због непостојања законских основа, али вјероватно и дијелом због слабе мотивисаности одбране да у овом тренутку указује на овакве недостатке. Јасно је да би се употребом претходних приговора могло очекивати да се скраћује трајање главног поступка (спајање или раздвајање поступка, остваривање права на браниоца) или да га уопште чини сувишним (сметње за гоњење, недостају формални елементи у оптужници, оптужница се заснива на незаконито прибављеним доказима). Дакле, произлази да претходни приговори свој прави смисао кривичног процесног постојања могу остваривати само уколико би био помјерен тренутак њиховог улагања тако да би одбрана имала право на ово правно средство када би била обавијештена од стране суда да је запримљена формално исправна оптужница. Овакво рјешење је потпуно логично, поготово у случају када би одбрана успјела да докаже у овој фази кривичног поступка да је оптужница заснована на незаконитим или недозвољеним доказима. Садашњим законским рјешењем код оваквог стања ствари, такви докази се од стране суда издвајају из списка и враћају јавном тужиоцу, након чега оптужница често остаје неутемељена и губи своју снагу јер нестајањем доказа нестаје и основана сумња што опет доводи до повлачења оптужнице или њеног егзистирања на „танком слоју“ доказа што у пракси доводи до ослобађајуће пресуде, посебно ако се има у виду и дјеловање

²⁶ ЗКП РС, чл. 248

начела *in dubio pro reo*. С друге стране, браниоци често „нападају“ пресуду због истицања жалбеног основа – повреда права на одбрану, односно заснивање пресуде на доказу/има на којима се не смије заснивати.

Уколико би одбрана имала могућност покушаја да неутралише оптужницу правним средством којим би детаљно указала због чега сматра да је оптужница неоснована (формални недостаци оптужнице, оспоравање законитости доказа), или због чега сматра да постоје недостаци кривичног поступка (сметње за кривично гоњење, одбрана, спајање или раздвајање поступка), сигурно је да би већ у фази кривичног поступка – стављања под оптужбу, правовремено реаговала и чинила све да спријечи неосновано извођење пред суд. С друге стране, суд би у оваквом законском поретку имао доста здравијег материјала за суђење и сигурнији исход главног поступка са смањеном шансом за улагање правног лијека због горе наведених повреда одредаба кривичног поступка. Такође, зна се да поједини разлози за претходне приговоре проналазе своје мјесто и међу разлозима за доношење одбијајуће пресуде и ослобађајуће пресуде, те би се на овај начин могло очекивати и смањење ових судских одлука у дијелу поменутих разлога за њихово доношење.

У законима у нашем окружењу законски је прописано право одбране да поднесе писани одговор на претходно формално испитану оптужницу од стране ванрасправног вијећа у року од осам дана од дана достављања оптужнице о чему вијеће одлучује у року од 15 дана од истека рока за подношење одговора у форми рјешења или наредбе зависно од одговора на оптужницу (чл. 336–338 Законика о кривичном поступку Србије).²⁷ Након одлучивања о писаном одговору на оптужницу, вијеће рјешењем потврђује оптужницу (члан 341 ЗКП РС). Слично рјешење прописује и Закон о казненом поступку Хрватске.²⁸ Оваква законска рјешења указују на потпуну равноправност странака у кривичном поступку што тренутно није случај са законским рјешењем у Републици Српској, односно Босни и Херцеговини.

8. ЗАКЉУЧАК

Јавни тужилац по окончању истраге подиже оптужницу када је нашао да је стање ствари довољно разјашњено у погледу учиниоца, кривичног дјела и доказа. Појам довољне разјашњености можемо поистовијетити са основаном сумњом, која представља и основ за отварање поступка оптуживања.

²⁷ Законик о кривичном поступку Србије, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/2019.

²⁸ Закон о казненом поступку Хрватске, *Народне новине РХ*, бр. 152/08, 76/09, 80/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 и 126/19.

Сама судбина оптужнице може ићи у два смјера након утврђивања њене формалноправне исправности од стране суда, први, који се тиче одбијања свих или само неких тачака оптужнице, те други, који за собом оставља потврђивање оптужнице. Потврђивањем оптужнице лице које је до тада било осумњичено добија статус оптуженог лица.

На потврђену оптужницу одбрана може улагати претходне приговоре као правно средство у кривичном поступку које има циљ да омогући формалну и материјалну контролу оптужнице од стране оптуженог и браниоца. Како се претходни приговори улажу на потврђену оптужницу, односно на оптужни акт јавног тужиоца за који се суд већ изјаснио да је основан и оправдан, важно је напоменути да према начелу једнакости у поступању у кривичном поступку, суд странкама треба гарантовати равноправан и једнак приступ у погледу сагледавања свих питања релевантних за кривичну ствар која је главни предмет кривичног поступка. Сматрамо да је формална контрола оптужнице од стране суда потпуно основана, но мишљења смо да би након формалне контроле суд требало да достави оптужницу осумњиченом са поуком о праву на улагање претходних приговора, те по протеку рока за њихово улагање тј. рока за одлучивање о приговорима, суд би требало да приступи материјалној исправности оптужнице. Мишљења смо да би оваквим законским рјешењем суд имао доста здравијег материјала за суђење и сигурнији исход главног поступка, са смањеном шансом за улагање правног лијека због разлога који иначе могу бити наведени у претходним приговорима. И, најзад, смањио би се број одбијајућих и ослобађајућих пресуда ако се зна да поједини разлози за претходне приговоре проналазе своје мјесто и међу разлозима за доношење ових судских одлука.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ

Библиографске референце

1. Bayer, Vladimir, *Jugoslovensko krivično procesno pravo FNRJ*, Zagreb 1977;
2. Бејатовић, Станко, *Кривично процесно право, посебни део*, Београд 1996;
3. Васиљевић, Тихомир, *Систем кривичног процесног права СФРЈ*, Београд 1981;
4. Васиљевић, Тихомир, Грубач, Момчило, *Коментар Законика о кривичном поступку*, Београд 2002;
5. Димитријевић, Драгољуб, Стефановић-Златић, Милица, Лазин, Ђорђе, *Кривично процесно право*, Београд 1990;
6. Илић Михајло, *Кривично процесно право*, Сарајево 2001;
7. Јекић, Загорка, Шкулић, Милан, *Кривично процесно право*, Источно Сарајево 2005;

8. Кауриновић, Дамјан, *Коментари Закона о кривичном поступку у Босни и Херцеговини*, Сарајево 2005;
9. Кауриновић, Дамјан, „Потврђивање оптужнице и пресуде без суђења“, *Зборник радова – Репформа кривичног законодавства у РС*, Бања Лука 2003;
10. Крапац, Давор, *Казнено процесно право, примјеровник*, Загреб 2001;
11. Милошевић, Милан, Стевановић, Чедомир, *Кривично процесно право*, Београд 1997;
12. Павишић, Верислав, *Коментар Закона о казненом поступку*, Ријека 2001;
13. Сијерчић-Чолић, Хајрија, Вулета, Драшко, Хациомергић, Малик, *Коментар Закона о кривичном поступку*, Сарајево 1999;
14. Симовић, Миодраг, „Поводом Нацрта о измјенама и допунама ЗКП Босне и Херцеговине“, *Годишњак Правног факултета*, Бања Лука 2006.

Правни прописи

1. Закон о кривичном поступку Републике Српске, *Службени гласник РС*, бр. 53/12, 91/17 и 66/18;
2. Законик о кривичном поступку Србије, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/2019;
3. Закон о казненом поступку Хрватске, *Народне новине РХ*, бр. 152/08, 76/09, 80/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 и 126/19.

Associate Professor Mladenka Govedarica, LL.D.

Faculty of Law, University of East Sarajevo

INDICTMENT CONTROL ON THE PART OF THE DEFENDANT IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Summary

The Defense may file preliminary objections to the confirmed indictment as a remedy in criminal proceedings aimed at enabling formal and substantive control of the indictment by the accused and the defense attorney. As the previous objections are filed to a confirmed indictment or to an indictment of a public prosecutor for whom the court has already declared itself founded and justified, it is important to note that the principles of criminal procedure are the basis of the principle of equality of parties before a court in criminal proceedings, i.e. the parties must be guaranteed equal access to court with regard to the consideration of all matters relevant to the criminal matter which is the main subject of the criminal proceedings.

We believe that such a legal arrangement of this remedy favors the position of the public prosecutor stated in the indictment, while the defense is given the opportunity to present an “attitude” on the indictment only when it has already been confirmed (the position of the public prosecutor has become the position of the court). Consistent with the protection of the principle of equality, we are of the opinion that the law should regulate this institute in such a way that upon receipt of the indictment by the public prosecutor, the court would only take a position on its formal correctness, while assessing the issue of material correctness after deciding on previous objections, if they were filed by the defense. Also, in such a legal order, the court would have much sounder material for trial and a more secure outcome of the main proceedings with a reduced chance of appealing against the aforementioned violations of the criminal procedure provisions. Finally, the number of dismissals and acquittals would be reduced if it were known that certain reasons for the previous objections were finding their place among the reasons for reaching these court decisions.

Key words: *Public prosecutor; Indictment; Suspects; Prior objections; Court; Defendants.*